

Verslag Bestuursconferentie Handhaving Wabo

30 november 2011, Hotel de Goudfazant, Amsterdam.

De dagelijkse handhavingspraktijk is normaal gesproken going concern en behoeft weinig bestuurlijke aandacht. Een bestuurder wordt eigenlijk pas met handhaving geconfronteerd als het (bijna) te laat is, als er iets mis dreigt te gaan. En het kan goed mis gaan! Dan vallen pers, politiek en maatschappij over het bestuur heen. Het bestuur is immers verantwoordelijk. Weet u als bestuurder wat er speelt en waar risico's zijn, heeft u zicht? Hoe voorkomt u onaangename verrassingen?

Effectieve handhaving is afhankelijk van de eigen kwaliteit van de handhavers en de organisatie, maar vooral van samenwerking tussen verschillende betrokken partijen. En dat zijn er heel wat (van gemeenten tot en met douane). De bevoegdheden zijn verdeeld en de rollen complementair: vaak zijn verschillende partijen van elkaar afhankelijk voor een effectieve handhaving. Samenwerking is noodzakelijk.

Op 30 november hebben de verantwoordelijke bestuurders uit Noord-Holland kennis genomen van actuele ontwikkelingen en trends en afspraken gemaakt over de samenwerking in de toekomst. In dit verslag vindt u beknopt:

1. Gemaakte afspraken.
2. Beschrijvingen van de uit te voeren samenwerkingsprojecten.
3. Impressie van de dag, door dhr. Krijgsman van De Planfabriek.

Aanvullende informatie, waaronder alle presentaties van de dag, kunt u terugvinden op www.samen1omgeving.nl/node/22.

1. GEMAAKTE AFSPRAKEN

1. De bestuursovereenkomst Handhaving Noord-Holland (BOK) te verlengen totdat RUD's operationeel zijn.
2. De samenwerkingsovereenkomst informatie-uitwisseling Milieuhandhaving Noord-Holland (Strafrecht-bestuursrecht) te verlengen.
3. Informatie uitwisselen om ontwikkelingen van de Natuurbeschermingwet en de Wabo af te stemmen.
4. Een omgevingsanalyse uit te voeren om bedreigingen en kwetsbaarheid provinciebreed in kaart te brengen.
5. Een korte termijn samenwerkingsagenda in 2012-2013 uit te voeren.

Voor het uitvoeren van de omgevingsanalyse en projecten in de korte termijn samenwerkingsagenda zijn de volgende bestuurlijke trekkers afgesproken:

	Ambtelijk trekker	Bestuurlijk trekker
Omgevingsanalyse	hr. N. Haran mevr. M. Laagland	Gedeputeerde van provincie Noord-Holland de heer drs. T.P.J. Talsma. Burgemeester van Opmeer de heer .G.J.A.M. Nijpels.
Informatie-gestuurd handhaven. Probleembedrijven	Analyse specialisten van betrokken organisaties.	Directeur van Dienst Milieu en Bouwtoezicht Amsterdam de heer R. Prins. Directeur van de milieudienst IJmond de heer B. Pannekeet Sectorhoofd Handhaving van de provincie Noord-Holland mevrouw mr. drs. M.A. Pel.
Asbest	hr. H. Dekkers	Wethouder van Velsen de heer R. te Beest.
Professionalisering Bouw- en Woningtoezicht	hr. R.Oost	Wethouder van Hilversum de heer F. van Osch
Bodemsanering en grondstromen	hr. J. Telder	Teamleider Milieu en Fraude van het Functioneel Parket de heer J.J. Smilde.
Energiebesparing door handhaving.	hr. P. Teunissen	Wethouder van Amsterdam de heer M. van Poelgeest Wethouder van Beverwijk de heer mr. R.J. Piet.

2. BESCHRIJVING VAN DE PROJECTEN

Informatiegestuurd handhaven

Vrijwel elke gemeente heeft er een: zo'n bedrijf dat hardnekkig overlast (stank, herrie, enz.) veroorzaakt in de omgeving. De gemeentelijke Wabo-inspecteurs kunnen er geen grip op krijgen. Maar dat geldt ook voor andere instanties zoals het Waterschap, de AID of de Voedsel- en Warenautoriteit. Elke instantie probeert zo'n bedrijf zelfstandig in de vingers te krijgen vanuit zijn eigen invalshoek. Door de informatie van verschillende instanties bij elkaar te leggen en integraal te analyseren en door samenwerking van inspecteurs uit verschillende disciplines kunnen de problemen bij zo'n bedrijf slagvaardiger aangepakt worden. Als zo'n samenwerking ontstaat, is dat nu meestal toeval. In dit project wordt voorgesteld dat alle partijen informatie over 'probleembedrijven' delen. Daaruit zal blijken welke verschillende instanties met dezelfde bedrijven te maken hebben. Vervolgens kunnen bedrijven geselecteerd worden die de meeste overlast veroorzaken en waar een gezamenlijke aanpak door meerdere handhavingpartners een doorbraak kan betekenen. Naast een effectieve aanpak, is er ook efficiencywinst omdat het bedrijf elke instanties afzonderlijk in het vervolg minder handhavingcapaciteit kost.

Asbest

Asbest is nog alom aanwezig, ook op plekken die de willekeurige particulier en kleine aannemer niet verwacht zoals in de rug van vloerbedekking of afwerking van wanden. Lang niet iedereen

weet waar zich asbest in bevindt – of kan asbest herkennen. Het blootstellingsrisico is reëel, bijvoorbeeld bij verbouwingen. Ook asbestdaken vormen bijvoorbeeld een risico omdat asbest door verwerking vrij kan komen. Probleem van een heel andere orde zijn de mogelijkheden om bij de verwijdering van asbest wet- en regelgeving te omzeilen. Dit wordt verder in de hand gewerkt doordat er in de verwijderingsketen steeds verschillende instanties bevoegd gezag zijn voor de verschillende schakels. Dit project beoogt een veilige verwijdering van alle asbest uit Noord-Holland. Daarvoor wordt een aanpak in drie onderdelen voorgesteld: 1) (om te beginnen) Milieudienst IJmond, Gemeente Amsterdam en Provincie Noord-Holland delen hun informatie voor een integrale analyse. 2) bedrijven en particulieren worden voorgelicht over herkenning en veilige verwijdering van asbest. 3) uit de verschillende instanties wordt een gezamenlijk asbestinterventieteam samengesteld dat op projectbasis in actie kan komen. Op basis van de informatieanalyse richt dit team zich ook op de bewuste overtreders; de zogenaamde top van de handavingspiramide wordt doelgericht aangepakt.

Professionalisering van BWT

De integrale kwaliteit van bouw- en woningtoezicht dient Wabobreed geborgd te worden. De zelfevaluatietool is hiervoor bij uitstek geschikt. Aan de hand van deze tool worden de sterke en zwakke punten van de dienstverlening in kaart gebracht (door instanties afzonderlijk). Door vervolgens deze uniform gestructureerde informatie te delen met partners kan er van elkaar geleerd worden; sterke punten kunnen van elkaar worden overgenomen, evenals methodes en hulpmiddelen die bij anderen succesvol zijn gebleken. De voordelen zijn evident: de kwaliteit van processen en de dienstverlening kan beter worden geborgd en daarvoor kan gebruik gemaakt worden van hulpmiddelen van andere instanties (het wiel hoeft niet door elke instantie opnieuw te worden uitgevonden). Ook door bewust te worden van je eigen kwaliteit, verbeteringen hierin en daarin samen te werken met andere gemeenten, ben je in staat om je uitvoeringstaken effectiever en efficiënter uit te (laten) voeren. Dit betekent professioneler werken tegen een lagere prijs.

Bodemsanering en grondstromen

Werkzaamheden in en met de bodem vinden veelvuldig plaats. Er wordt grond verwijderd, opgeslagen en vervoerd. Maar wat zit er precies in die grond? Is het vervuild? En hoe ernstig? In de praktijk blijken bijvoorbeeld kabelleggers van NUON of Essent soms niets vermoedend in grond te wroeten die zwaar is vervuild (met serieuze risico's voor de gezondheid). Het komt voor dat noodzakelijk onderzoek naar de bodemgesteldheid achterwege blijft, onbewust, maar soms ook bewust (om kosten te besparen of geen risico te lopen dat uit onderzoek zou blijken dat een complexe sanering nodig is). Soms worden de onderzoeksresultaten (bewust) minder ernstig voorgesteld dan de werkelijkheid. Dit project stelt een structurele aanpak voor waarbij verschillende instanties de krachten bundelen in een gezamenlijk handhavingsteam dat op structurele basis kan optreden. Verder is voorlichting en het bewust maken van de reële risico's van belang, met name bij marktpartijen (opdrachtgevers, aannemers, tussenpersonen die monsters analyseren, enz.). Voor medewerkers kan een gerichte training worden aangeboden om veiliger met grond om te gaan. Concreet wordt voorgesteld een management stuurgroep uit de verschillende instanties samen te stellen onder één bestuurlijk eindverantwoordelijke.

Energiebesparing door handhaving

Via het milieubeleid stimuleren we duurzame energie en energiebesparing. Onder andere bij supermarkten (gesloten koelingen bijvoorbeeld), zorginstellingen, hotels en datacenters is veel winst te behalen. Branchegericht draagvlak verwerven en convenanten afsluiten is een eerste stap in de aanpak, waarvoor bijvoorbeeld een speciale acquireur kan worden aangesteld. Door het nakomen van energiebesparingsmaatregelen specifiek aandacht te geven in de handhaving, wordt

de uitvoering verder bevordert. Door dit ook in een gezamenlijke branchegerichte projectaanpak vorm te geven, kan efficiënt worden voorkomen dat verschillende inspecteurs afzonderlijk aan alle bedrijven aandacht hoeven te besteden (het levert capaciteitswinst op).

3. IMPRESSIE VAN DE DAG

We kennen ze allemaal wel, de beelden van koortsachtig telefonerende woordvoerders, politiecommandanten en crisismanagers zoals die voorbijflitsen na een ramp. Het hakkende of juist kordate mediaoptreden van de verantwoordelijke bestuurders. Het achteraf zoeken naar de schuldigen.

Situaties die de meeste aanwezigen op de bestuursconferentie gelukkig niet als direct betrokkene hebben meegemaakt, zo bleek al direct tijdens de eerste workshop met als thema: bestuurlijke verantwoordelijkheid. Een fictieve situatie. Een chemische brand, leidend tot GRIP 3. Een beetje onwennig reageerden de deelnemers op stellingen. 'Dat komt bij ons niet voor', werd hier en daar gemompeld.

Maar al snel bleek dat helemaal niet zo duidelijk. Want achteraf is het makkelijk praten, maar waar begint een ramp eigenlijk? Bij de verkeerde beslissing van de brandweercommandant? Het slechte media-optreden van de bestuurder? Of al eerder, bij de vergunningverlening. En als de vergunning conform wetgeving verleend is, hoe zit het dan met handhaving? Three-strikes-out of gedogen want economisch belangrijk? Trouwens, hoe zit het met illegale activiteiten? En wat gaat voor bij onderzoek achteraf? Het vinden van schuldigen of lering trekken? En wat is de rol van de pers eigenlijk? Onderzoeker, aanklager of rookgordijnenlegger?

Gaandeweg de middag lieten de lezingen over vergunningverlening, complexe regelgeving, menselijk gedrag en media zien hoe complex de dagelijkse praktijk is. En ook welke gevolgen het verlenen of juist niet verlenen van een (milieu)vergunning kan hebben. De bijzondere omgeving, de Goudfazant, een conferentieoord op een industrieterrein aan het IJ droeg zeker bij aan de scherpe contrasten die regelmatig aan de deelnemers werden voorgeschoteld. Dat samenwerking tussen alle betrokkenen van het grootste belang is werd aan het eind van de middag door alle aanwezigen onderstreept. Unaniem werd ingestemd met de strategische agenda voor de lange termijn en de concrete voorstellen.

Als relatieve buitenstaander -want niet concreet-betrokken interimmer- was het fijn te constateren dat provinciaal en gemeentelijk bestuur in Noord-Holland gezamenlijk optrekken bij het optimaal garanderen veiligheid en beperken van overlast voor burger en bedrijf.

Martin Krijgsman werkt bij de planfabriek als interim- en procesmanager in de volle breedte van ruimtelijke ordening.